

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ФОРМУВАННЯ І ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

УДК 657.3:657.6

Мороз Т. В., студент 4 курсу
факультету консалтингу і міжнародного бізнесу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця,

Бюджетні установи відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування економіки країни: саме на них покладається виконання законодавчих та регулятивних функцій, функцій управління, охорони та контролю, надання послуг соціально-культурного комплексу тощо. Разом з тим, в кризових умовах сьогодення можливості бюджету щодо їх фінансування є досить обмеженими. Відповідно підвищується значення цільового та ефективного використання наданих коштів, а відтак дослідження теоретичних засад контролю формування та виконання кошторисів бюджетних установ є актуальним.

Аналіз літературних джерел показав, що проблемами складання і порядку виконання кошторисів, організації та здійснення контролю в бюджетних установах, займалися такі вітчизняні вчені, як Бутинець Ф. Ф., Дікань Л. В., Свірко С. В., Джога Р. Т., Сінельнік Л. М., Білуха М. Т., Голіков В. І., Рудницький В. С. тощо. Разом з тим, питання контролю формування та виконання кошторисів бюджетних установ в процесі триваючого реформування бюджетної системи, здійснення заходів щодо модернізації вітчизняної системи державного фінансового контролю в контексті євроінтеграційних процесів залишаються недостатньо розробленими.

Метою статті є визначення особливостей здійснення контролю формування та виконання кошторису бюджетної установи в умовах реформування системи державного фінансового контролю. Для досягнення мети були вирішені наступні завдання: розкрито сутність кошторису бюджетної установи та обґрунтовано напрями проведення перевірки формування і виконання кошторису бюджетної установи.

Основним законодавчим документом, на державному рівні, який регулює відносини, що виникають в процесі складання, розгляду, затвердження, виконання та контролю за дотриманням та цільовим використанням бюджетних коштів є Бюджетний Кодекс України [1]. Порядок складання розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 24.01.11р. № 228 [2].

Визначення поняття кошторис наведено в табл. 1.

Таблиця 1.

Визначення поняття «кошторис» у вітчизняному законодавстві та спеціальній літературі

Автор	Визначення
Бюджетний кодекс України [1]	Кошторис бюджетної установи є основним плановим документом, який надає повноваження бюджетній установі щодо отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг та спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень.
Ольховська А. В. [3, с. 37-38]	Кошторис бюджетної установи основним фінансовим і плановим документом, оскільки надає повноваження розпоряднику бюджетних коштів щодо отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій і досягнення цілей.
Джога Р. Т., Свірко С. В., Сінельник Л. М. [4, ст. 115]	Кошторис доходів та видатків бюджетної установи – основний плановий документ, який надає повноваження бюджетній установі щодо отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень.

Як показано в табл. 1, кошторис бюджетної установи є головним плановим фінансово-економічним документом, на основі якого бюджетні установи мають можливість протягом календарного року формувати дохідну частину та здійснювати видатки. Відповідно до цього, при фор-

муванні кошторису бюджетної установи, треба чітко визначати витратну та дохідну частину, а також обґрунтовувати доцільність та необхідність обраних статей витрат бюджетної установи. Ці питання підлягають обов'язковому контролю.

Проведений аналіз літературних джерел дозволив узагальнити особливості контролю виконання кошторису бюджетної установи (табл. 2).

Таблиця 2.

Особливості виконання кошторису

Автор	Особливість
Дікань Л. В. [5]	Ревізія є комплексною та всеохоплюючою щодо діяльності установи, адже у кошторисі визначається обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій, досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень. Під час ревізії спершу треба встановити, чи є в наявності затверджений кошторис бюджетної установи на відповідний рік і перевірити його відповідність вимогам.
Вітвицька Н. С., Чумакова І. Ю. [6]	Метою перевірки кошторису бюджетної установи є встановлення правильності затверджених кошторису та плану асигнувань і контроль здійснення витрат у межах зазначених планових документів.
Германчук П. К., Стефанюк І. Б., Рубан Н. І. [7]	Ревізія фактичних видатків на утримання бюджетної установи починається з перевірки наявності затвердженого єдиного кошторису доходів і видатків та розрахунків до нього, правильності його формування щодо вимог чинного законодавства України.

На думку автора до числі основних особливостей контролю виконання кошторису також необхідно віднести питання дотримання вимоги щодо зменшення рівня заборгованості бюджетної установи за зобов'язаннями минулих періодів.

До предмету бюджетного контролю безпосередньо слід віднести усі стадії бюджетного процесу.

Перелік спеціальних служб державного контролю в Україні, які здійснюють контроль в бюджетних установах та організаціях, приведено на рис. 1.

Безпосередній контроль за використанням бюджетних коштів в бюджетних установах здійснює Державна аудиторська служба України.

Необхідність контролю кошторисів бюджетних установ пов'язана з тим, що формування та виконання бюджету передбачає певну управлінську діяльність, до якої залучена значна кількість суб'єктів [8].

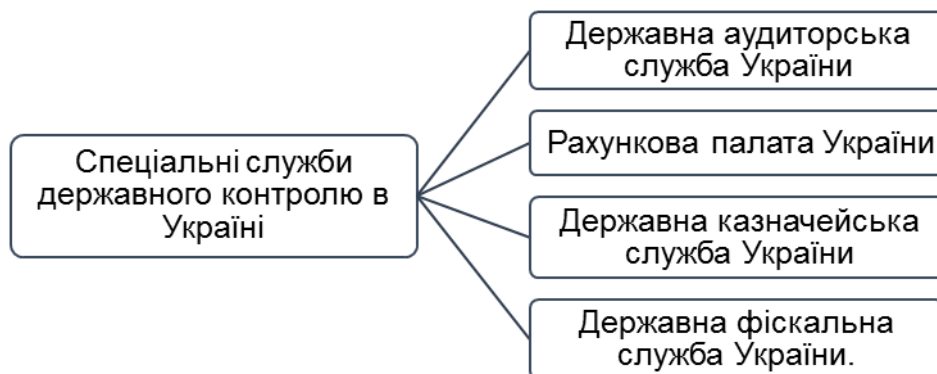

Рис. 1. Діючі спеціальні служби державного контролю в Україні.

Ефективне виконання Держаудитслужбою України покладених на неї функцій здатне забезпечити дотримання балансу інтересів особи, суспільства та держави у фінансовій сфері, що є першочерговим завданням держави та її органів.

Здійснення контролю формування кошторису бюджетної установи має включати питання правильності складання та виконання кошторису доходів і видатків; законності та обґрунтованості видатків; правильності списання витрат грошових коштів і матеріальних цінностей за кожною зі статей кошторису; цільового використання бюджетних коштів; законності формування та правильності використання коштів загального та спеціального фондів.

Таким чином, можна зробити висновок, що гарантією належного та ефективного функціонування бюджетних установ є досконале та чітке дотримання вимог нормативно-правових документів в сфері їх діяльності. Разом з тим ці документи постійно зазнають змін з боку Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Державного казначейства України, що, безумовно, впливає як на якість обліку та виконання кошторисів, так і впровадження більш досконалого їх контролю.

Врахування особливостей контролю виконання кошторису бюджетної установи, досконале та повноцінне знання та чітке застосування нормативно-правових документів, а також високий рівень бухгалтерського обліку дадуть змогу забезпечити більш ефективний контроль виконання кошторису доходів і видатків. Саме ефективний контроль за виконанням кошторису є запорукою успішного функціонування бюджетної установи.

Література

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ: затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2002 р. № 228 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF>

3. Ольховська А. В. Теоретичні аспекти ревізії виконання загального фонду кошторису бюджетної установи / А. В. Ольховська // Управління розвитком. – 2012. – №7. – С. 37–38.

4. Джога Р.Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах / Р. Т. Джога, С. В. Свірко, Л. М. Синельник. – К. : КНЕУ, 2003. – 483 с.

5. Дікань Л. В. Контроль у бюджетних установах : підручник / Дікань Л. В. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 408 с.

6. Державний фінансовий контроль : навч-метод. посібн. для самост. вивчення дисципліни / Н. С. Вітвицька, І. Ю. Чумакова. – К. : КНЕУ, 2003. – 407 с.

7. Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит: інтегрований навч-атест. комплекс для кер. і фінансово-економіч фахівців бюджетних установ / П. К.Германчук, І. Б. Стефанюк, Н. І. Рубан та ін. – К. : НВП «АВТ», 2004. – 423 с.

8. Герасименко Л. В. Державна аудиторська служба України як суб'єкт забезпечення бюджетної безпеки України / Л. В. Герасименко //Актуальні питання використання можливостей позапланових документальних ревізій та інших перевірок у кримінальному судочинстві [Текст] : матеріали міжвідомчого наук.-практ. Семінару. – 2016. – С. 35–38.

Науковий керівник,
к.е.н., доц.

Воїнова Т. С.

Опубліковано в авторській редакції